

Vanamo Wettig

Året är 2016 och den sammansatta klassen 5-6 i den lilla byskolan i Kullo väntar på att lektionen börjar. "Någon har ritat på väggen i övervåningens vessa. Vet ni vem det kan ha varit?" frågar läraren när han kommer in. Genast hörs en säker och bedömande röst från den andra pulpetraden. "Ruotsinkieliset!" De är lätta att beskylla. De använder ju delvis samma lokaler men är ändå en separat grupp. Till största delen lämnar de två skolornas elever varandra i fred, men någon dold ilska finns det emellan dem. Så var det när jag gick i lågstadiet och så verkar det vara ännu i dag.

Med tanken på att dessa två grupper dagligen stötar på varandra skulle det vara logiskt att åtminstone lära båda grupper varandras språk. Svenskspråkiga behövde förstås lära sig finska, men eleverna i den finskspråkiga skolan fick ingen svenskundervisning. Varje år frågade rektorn vem som ville börja med svenskan i fjärde klassen, och när folk hade anmält sig sa han att det inte fanns resurser för att ordna något sådant. Jag har svårt att förstå varför ingen av grannskolans lärarna kunde komma och hålla en lektion om veckan. Om vi ville ha svenskundervisning, skulle vi ha behövt ta oss till en annan skola i Borgås centrum efter skoldagen. Som 9-åring som inte hade lämnat hembyn utan föräldrarna lät det här väldigt komplicerat och skrämmande. Alltså förblev språkbarriären på skolgården stor och "vi och de andra"-tanke sättet stark.

På högstadiet började svenskundervisningen äntligen. Tyvärr hade många redan tillägnat sig en väldigt negativ intällning mot det svenska språket. Jag var en av de ända i klassen som verkligen tyckte om svenska. Jag gillade vår lärare och snabbt blev svenska en av mina favoritämnen. Jag lärde mig grunderna snabbt och ville lära mig mera. När läraren gick i pension ett år senare sjönk motivationen drastiskt. Den nya läraren var mycket oerfaren och verkade nästan vara lite rädd för sina elever. Årets första lektion började han med att när han var i vår ålder tyckte han inte om svenska, men nu gör han det. Från fortsatta början verkade han anta att vi inte hade något intresse för språket. Och det, förstås, var en självförverkligande prognos.

Många tror att det är lätt för mig att lära mig svenska för att jag redan talar tyska. I verkligheten är dessa två språk dock ganska olika. Grammatiken är helt annorlunda i svenskan än i tyskan och således hade jag ingen hjälp av mina tidigare kunskaper. Svenskan och tyskan har många likadana ord men med dem måste man vara försiktig för att det också finns många falska vänner. En av mina favoriter är kostym. På tyska betyder det nämligen en maskeraddräkt och det är alltid lika roligt att föreställa sig någon på en fin fäst utklädd som en krokodil.

I början av gymnasiet bytte jag till långa lärokursen. Jag märkte en tydlig skillnad mellan mig själv och de som hade studerat svenska dubbelt så länge som jag. Trots den lilla hjälpen jag fick från tyskan var mitt ordförråd betydligt mindre än de andras. Ändå deltog jag på lektionerna så gott som det gick. Det första året var svår men efter det hade jag hunnit ikapp försprånget som de andra hade och befann mig på ungefär samma nivå.

Under gymnasietiden började jag vara aktiv i min ridförening Husarryttarna. Nästan alla andra i min ålder i föreningen var svenskspråkiga och därför fick jag höra mycket svenska. Jag sommarjobbade också på ridskolan och behövde prata med svenskspråkiga barn som inte kunde finska. Tröskeln att tala ett nytt språk med barn var mycket lägre än om jag hade behövt prata med vuxna. I början upprepade jag bara allt som ridläraren sa men så småningom började jag lära mig fraserna och kunde börja verkligen kommunicera på svenska. Jag började också dra en tvåspråkig hästklubb. I början var det väldigt svårt att lära barn på ett främmande språk men jag blev bättre på det hela tiden. Som tur är den andra klubbledaren svenskspråkig, så hon kunde hjälpa till om jag inte visste några ord, men nuförtiden pratar jag helt flytande med mina klubbisar. Byaföreningen i Kullo är också tvåspråkig. Jag har haft kontakt med den nästan hela mitt liv och utan att jag ens har märkt något blev tvåspråkighet ett viktigt värde till mig. Båda av de här föreningarna har motiverat mig att fortsätta lära mig svenska och bjudit på möjligheter att förbättra mina språkkunskaper.

Min bästa vän som jag lärde känna genom ridföreningen är svenskspråkig. Av henne har jag lärt mig många nya ord och uttryck och med henne har jag en möjlighet att diskutera vad som helst på svenska. Det är jättemotiverande att ha någon man gillar

att prata med. Till största delen tror jag att jag har lärt mig svenska bara för att det är roligt. Men dessutom är det kult att kunna möta barn på stallet på deras modersmål och att ha vänner över språksgränsserna.

I våras skrev jag svenskan i studentskrivningarna. Jag fick ett L men var ändå besviken. Det hade varit för lätt och jag tyckte inte att jag förtjänade ett så bra betyg. Och dessutom hade jag ännu så mycket mer att lära mig. Efter skrivningarna var all motivation som bortblåst. Var det här verkligen slutet på mina svenskastudier? Jag kunde ju knappt hålla ett samtal i gång, tyckte jag. Fast skrivningarna visade att jag befann mig inom de bästa fem procent av min åldersgrupp var mina mål ännu uppe i himlen. Jag behövde bli ännu bättre men hade inte längre någon orsak att använda tid och krafter på det. Då blev det igen tid att vända sig mot det tvåspråkiga verksamheten i byn och på stallet och hitta motivationen tillbaka.

När jag förberedde mig på studentskrivningarna läste jag böcker på svenska. Jag började med lätta hästböcker avsedda för barn och fortsatte sen med lite svårare litteratur. Sofie Sarenbrants bok Skyddsängeln var mycket imponerande och jag skulle vilja fortsätta läsa serien som den är en del av. Just nu läser jag Hästens färger av Bo Furugren. Den handlar om hur hästens färg påverkas av olika gener. Jag tror att förmögenheten att läsa olika texter på svenska kommer vara väldigt nyttig i framtiden. Jag skulle troligen ha ganska lätt att studera på svenska och i Borgå har man mycket nytta av svenskan på jobbmaknaden. Om jag ville skulle jag också kunna jobba eller studera i Sverige, men jag vill bli lärare och tror att den utbildningen är bäst här i Finland. Ändå är till exempel Åbo akademi ett alternativ som svenska språket möjliggör.

Det är inte lätt att svara på frågan hur svenskundervisningen borde förändras för att fungera bättre. Jag har ju ingen fackkunskap i det här området, åtminstone inte ännu. Men jag tror att det svåraste med svenskundervisningen särskilt i grundskolan är elevernas inställning mot språket. Att ändra på elevernas tankesätt skulle kunna möjliggöra många andra förändringar. Det skulle vara bra att hitta nya sätt att undervisa och samtidigt skapa möjligheter att verkligen använda språket. Man kan lära sig mycket av att gå igenom texter och grammatik i skolan men det är väldigt ensidigt och inte särskilt motiverande. Man skulle kunna läsa böcker, skriva kreativa

texter och prata mycket mer. Och i skolor som i Kullo skulle det vara fantastiskt om eleverna från finsk- och svenskspråkiga skolorna skulle ha mer kontakt med varandra. De delar ju redan skolgården och matsalen, varför inte också dela med sig sitt språk?